

ผลกระทบทางกฎหมายเศรษฐกิจของเขตการค้าเสรีอาเซียนต่ออุตสาหกรรมปิโตรเคมีไทย

นางสาวนพเก้า ศรีสรินทร์

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-553-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 1644 656

THE AGREEMENT ON ASEAN FREE TRADE AREA AND ITS LEGAL ECONOMIC
IMPLICATIONS FOR THAI PETROCHEMICAL INDUSTRY

Miss Noppakao Srisarintdr

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

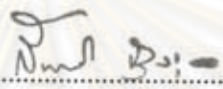
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-553-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบทางกฎหมายเศรษฐกิจของเขตการค้าเสรีอาเซียนต่อ
อุตสาหกรรมปิโตรเคมีไทย
โดย นางสาวนพเก้า ศรีสรินทร์
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม อยู่ในธรรม

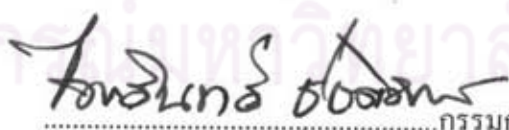
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์วิทิต มั่นตากรณ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม อยู่ในธรรม)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ไพรินทร์ ชูโชติदार)

..... กรรมการ
(อาจารย์กฤษฎา อุทยานิน)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นพเก้า ศรีสรินทร์ : ผลกระทบของเขตการค้าเสรีอาเซียนต่ออุตสาหกรรมปิโตรเคมีไทย

(THE AGREEMENT ON ASEAN FREE TRADE AREA AND ITS LEGAL ECONOMIC IMPLICATIONS FOR THAI PETROCHEMICAL INDUSTRY) อ.ที่ปรึกษา : ผศ. สุธรรม อยู่ในธรรม, 267 หน้า, ISBN 974-634-553-2

อุตสาหกรรมปิโตรเคมีเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำที่ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องตามมาอีกมากมายหลายชนิด ภาครัฐได้ให้การสนับสนุนในการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของประเทศไทยอย่างเป็นระบบและครบวงจร ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการผลิตเพื่อการทดแทนการนำเข้าของรัฐบาลสมัยนั้น มาตรการสำคัญที่รัฐใช้ในการปกป้องและคุ้มครองอุตสาหกรรมคือมาตรการทางภาษีและมาตรการที่มิใช่ภาษี ซึ่งสอดแทรกอยู่ในเนื้อหาของกฎหมายสารบัญญัตินโยบายหลายฉบับของไทย

เมื่อประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีในความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งต้องมีการยกเลิกมาตรการทางภาษีและมาตรการที่มิใช่ภาษี (non-tariff barriers) จากความตกลงดังกล่าวส่งผลให้ต้องมีการทบทวน แก้ไขกฎหมายเศรษฐกิจของประเทศไทยเกี่ยวกับอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

จากการศึกษาพบว่า จะต้องมีการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพื่อให้สอดคล้องกับความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการแก้ไขกฎหมายเศรษฐกิจดังกล่าวจะส่งผลประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมปิโตรเคมีในอนาคต

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

๙๙C570466 : MAJOR LAW

KEY WORD:

AFTA/ASEAN FREE TRADE AREA/THAI PETROCHEMICAL INDUSTRY

NOPPAKAO SRISARINTDR : THE AGREEMENT ON ASEAN FREE TRADE AREA AND ITS LEGAL ECONOMIC IMPLICATIONS FOR THAI PETROCHEMICAL INDUSTRY. THESIS

ADVISOR : ASS.PROF. SUDHARMA YOONAI DHARMA, 267 pp. ISBN 974-634-553-2

Petrochemical industry is an important basic industry for national development. It is an upstream industry which brings about several other related industry. The public sector has given supports in a systematic and complete manner. This is a result of the import substitution production scheme of the former administration. The major measures that the state has applied in order to protect the industry are tax and non-tax measures interwoven in several Thai economic legislations.

When Thailand adhered to AFTA Thailand was bound to abolish those measures be them tariff barrier or non-tariff barriers. The GATT caused Thailand to review and revise its laws on the petrochemical industry.

The study indicated there must be a reform and revision of economic laws related to petrochemical industry as long as they are incompatible with the AFTA. The said revision of law would certainly beneficial to the Thai petrochemical industry in the future.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา นิติศาสตร์

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต *Noppakao*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงบริบูรณ์ได้นั้น ก็ด้วยความช่วยเหลือ การชี้แนะ และการให้การแนะนำอันมีคุณค่า ซึ่งผู้เขียนมีความรู้สึกปลื้มปิติเป็นอย่างสูงในสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับตลอดมาขณะที่ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณท่านทั้งหลายดังนี้

อาจารย์สุธรรม อยู่ในธรรม อาจารย์ผู้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ท่านเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ให้ข้อคิดเห็น ชี้แนะแนวทางที่เหมาะสมของเนื้อหาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อีกทั้งเป็นผู้คอยให้ความเอาใจใส่ในด้านอื่นๆแก่ผู้เขียนตลอดมา

ศาสตราจารย์วิทิต มั่นตารณัฏ์ ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งเป็นผู้ที่ผู้เขียนให้ความเคารพนับถือท่านตลอดมา ท่านช่วยกรุณาให้ข้อคิด มุมมอง ตลอดจนคำแนะนำต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กรรมการผู้ตรวจสอบวิทยานิพนธ์อันได้แก่ ดร.วิศาล นุปผเวส ดร.ไพรินทร์ ชูโชติถาวร และอาจารย์กฤษฎา อุทยานิน ท่านทั้งหลายเหล่านี้เป็นผู้ให้ข้อคิดเห็น มุมมอง และคำแนะนำในสาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการมองประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของสาระในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ท่านเป็นเสมือนผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้เขียนในวันนี้ รองศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ ทรายางกูร ที่ได้ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือตลอดมา และอาจารย์คณะนิติศาสตร์อีกหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนไม่อาจกล่าวนามได้หมด ณ ที่นี้

เจ้าหน้าที่ทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชนต่างๆ ซึ่งผู้เขียนมีอาจกล่าวนามได้ครบทั้งหมด และรวมไปถึงเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และเจ้าหน้าที่อื่นๆของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งคอยให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้กับผู้เขียนในด้านต่างๆ

บรรดาเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ โดยเฉพาะศูนย์เครือข่ายสิทธิเด็กเอเชียเน็ท ซึ่งคอยเป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ตลอดมา และขอขอบคุณเพื่อนร่วมทุกข์สุขในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมถึงการให้กำลังใจ กระตุ้น ผลักดัน ด้วยวิธีต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ได้สนับสนุนให้กำลังใจ กำลังทรัพย์ ในการศึกษามาโดยตลอด หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่บ้าง ผู้เขียนขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแก่ บิดา มารดา ที่ได้อบรมสั่งสอนผู้เขียนมาโดยตลอด แต่ถ้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความบกพร่องไม่สมบูรณ์ประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับความบกพร่องดังกล่าวไว้แต่ผู้เดียว

นางสาวนพเก้า ศรีสรินทร์

อธิบายคำย่อของศัพท์

คำย่อ	คำศัพท์เต็ม
ABS	Acrylonitrile Butadiene Styrene
AFTA	ASEAN Free Trade Area
AS	Acrylonitrile Styrene Resin
BPE	บริษัท บางกอกโพลีเอททีลีน จำกัด
BTG	บริษัท บางกอกอินดัสเทรียลแก๊ส จำกัด
BTX	Benzene Toluene Xylene = Aromatics
CEPT	Common Effective Preferential
DEG	Di-ethylene Glycol
EDC	Ethylene di chloride
EO	Ethylene Oxide
EG	Ethylene Glyool
GPPS	General Purpose Polystyrene
HDPE	High Density Polyethylene
HIPS	Hight Impact Polystyrene
HMC	บริษัท เอช เอ็ม ซี โปลิเมอส์ จำกัด
LAB	Linear Alkyl Benzene
LDPE	Low Density Polyethylene
LLDPE	Linear Low Density Polyethylene
LNG	Liquefied Natural Gas
LPG	Liquefide Petroleum Gas
MEG	Mono Ethylene Glycol
MEK	Methyl Ethyl Ketone
MMA	Methylmethacrylate
MTBE	Methyl Tertiary Butyl Ether
NGL	Natural Gasoline
NPC	บริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด

NPC-1	อุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะ 1
NPC-2	อุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะ 2
PA	Phthalic Anhydried
PBT	Polybutylene Terephthalate
PE	Polyethylene
PET	Polyethylene Terephthalate
PMMA	Polymethylmethacrylate
PO	Propylene Oxide
PP	Polypropylene
PS	Polystyrene
PTA	Purified Terephthalic Acid
PU	Polyurethane
PYGAS	Pyrolysis Gasoline
PVC	Polyvinyl Chloride
SAN	Styrene Acrylonitrile Resin
SBL	Styrene Butadiene Latex
SBR	Styrene Butadiene Rubber
SM	Styrene Monomer
TAC	บริษัท ไทยอะโรเมติกส์ จำกัด
TPC	บริษัท ไทยพลาสติกและเคมีภัณฑ์ จำกัด
TPE	บริษัท ไทยโพลีเอททีลีน จำกัด
TPI	บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด
TOC	บริษัท ไทยโอเลฟินส์ จำกัด
VCM	Vinyl-Chloride Monomer

สารบัญตาราง

	หน้า
- แผนภูมิแสดงโครงสร้างการผลิตของโครงการ NPC-1	12
- แผนภูมิแสดงโครงสร้างการผลิตของโครงการ NPC-2	18
- แผนภูมิแสดงโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในปัจจุบัน	19
- ตารางโครงสร้างภาษีขาเข้าใหม่สำหรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทย	23
- ตารางแสดงความต้องการผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี ณ ระดับการพัฒนาต่าง ๆ	25
- ตารางแสดงราคาเม็ดพลาสติกต่างประเทศ	28
- ตารางแสดงราคาเม็ดพลาสติกภายในประเทศไทย	29
- ตารางแสดงกำลังการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีขั้นต้นและขั้นปลายของประเทศไทย เมื่อสิ้นปี 2537	30
- ตารางแสดงความต้องการและการประมาณการความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ ปิโตรเคมีขั้นต้นและขั้นปลายของประเทศไทย	30
- ตารางแสดงการนำเข้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีขั้นต้นแยกตามประเภทของไทย	32
- ตารางแสดงการนำเข้าเม็ดพลาสติกแยกตามประเภทของไทย	33
- ตารางแสดงการส่งออกเม็ดพลาสติกสำคัญแยกตามประเภทของไทย	34
- ตารางแสดงข้อสังเกตเกี่ยวกับ โครงสร้างต้นทุนการผลิตของ NPC-1 โดยสรุป	35
- ตารางแสดงข้อพิจารณาเกี่ยวกับ โครงสร้างต้นทุนการผลิตของ NPC-2 โดยสรุป	36
- ตารางแสดงอัตราโครงสร้างภาษีขาเข้าใหม่สำหรับสินค้าจากอุตสาหกรรม ปิโตรเคมีของไทย	71
- สุลทกกรและการกำหนดให้ของได้รับการยกเว้นอากร ลงวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2539	72

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
อธิบายคำย่อ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	2
1.3 วิธีการศึกษาวิจัยและขอบเขตการศึกษาวิจัย.....	3
ก. วิธีการศึกษาวิจัย.....	3
ข. ขอบเขตการศึกษาวิจัย.....	3
1.4 สมมติฐานของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้.....	4
บทที่ 2 โครงสร้าง สถานการณ์และภาพรวมของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทย.....	5
2.1 ความหมายและขอบเขตของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี.....	5
2.2 โครงสร้างอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทย.....	6
(1) กลุ่มอุตสาหกรรมก่อนมีโครงการปิโตรเคมีระยะที่ 1 และระยะที่ 2.....	8
(2) โครงการอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ 1 (NPC-1).....	9
(3) โครงการอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ 2 (NPC-2).....	13
2.3 นโยบายของรัฐต่ออุตสาหกรรมปิโตรเคมีไทย.....	20
(1) นโยบายด้านการควบคุมการตั้งและขยายโรงงาน.....	20

(2) นโยบายด้านภาษีอากร.....	22
(3) นโยบายด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรมปิโตรเคมี.....	24
(4) นโยบายด้านการนำเข้าและส่งออก.....	24
2.4 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี.....	25
2.4.1 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในตลาดโลก.....	26
2.4.2 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีภายในประเทศ.....	28
2.4.3 ปัญหาในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทย.....	34
2.5 อุตสาหกรรมปิโตรเคมีในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	39
(1) สิงคโปร์.....	40
(2) มาเลเซีย.....	41
(3) อินโดนีเซีย.....	42
(4) ฟิลิปปินส์.....	43
(5) บรูไน.....	44
(6) เวียดนาม.....	44
บทที่ 3 กรอบนโยบายกฎหมายเศรษฐกิจภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม ปิโตรเคมี.....	46
3.1 บทบาทของกฎหมายในระบบเศรษฐกิจเสรี.....	46
3.1.1 แนวความคิดต่างๆ เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ.....	46
3.1.2 ทฤษฎีว่าด้วยความได้เปรียบทางการค้าและอุตสาหกรรม.....	50
3.1.3 ขั้นตอนของการสร้างความได้เปรียบทางอุตสาหกรรม.....	52
3.1.4 นัยสำคัญสำหรับกฎหมายเศรษฐกิจของประเทศไทย.....	58
3.2 กฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม.....	61
3.2.1 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมเรื่องนโยบายอุตสาหกรรมปิโตรเคมี.....	61
3.2.2 นโยบายด้านภาษีอากร.....	67
3.2.3 กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุน.....	73
3.2.4 กฎหมายอื่น ๆ ที่มุ่งคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ.....	86

3.3	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ กฎหมายเศรษฐกิจภายในประเทศต่อ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี.....	89
บทที่ 4	วัตถุประสงค์ของการรวมตัวทางเศรษฐกิจ และข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน.....	93
4.1	การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ.....	94
4.1.1	เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ.....	97
4.2	ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน.....	102
4.2.1	ที่มาและวัตถุประสงค์ของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน.....	102
4.2.2	มาตรการกำหนดอัตราภาษีพิเศษร่วมกัน (CEPT).....	114
4.2.3	มาตรการกีดกันที่มีใช้กำแพงภาษี (Non-Tariff Barrier).....	119
4.2.4	กฎเกณฑ์เรื่องแหล่งกำเนิดสินค้า.....	121
4.2.5	การสงวนสิทธิหรือยกเว้นสินค้าในบังคับของ CEPT.....	122
4.2.6	มาตรการผูกเงิน.....	123
4.2.7	การระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement).....	124
4.2.8	ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ของอาเซียน.....	126
4.3	วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจกับข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน...	129
4.4	ผลของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนต่ออุตสาหกรรมปิโตรเคมีไทย.....	131
4.5	องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO).....	133
4.6	วิเคราะห์ผลขององค์การการค้าโลกต่อข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน.....	142
บทที่ 5	วิเคราะห์ผลกระทบของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนต่อกฎหมายเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง กับอุตสาหกรรมปิโตรเคมี.....	143
5.1	วิเคราะห์ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนก่อนนโยบายอุตสาหกรรมไทย.....	143
5.2	ผลกระทบของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนต่อการปรับปรุงกฎหมายเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง กับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทย.....	146

บทที่ 6 สรุปลและข้อเสนอแนะ.....	153
6.1 ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน.....	153
6.2 นโยบายอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทย.....	154
6.3 กฎหมายเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปิโตรเคมี.....	155
6.4 ข้อเสนอแนะ.....	156
รายการอ้างอิง.....	158
ภาคผนวก ก.....	164
ภาคผนวก ข.....	187
ภาคผนวก ค.....	198
ภาคผนวก ง.....	241
ประวัติผู้เขียน.....	267

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย